

SZÁMELMÉLETI FELADATOK

1. Az $1 = 1$, $3 = 1 + 2$, $6 = 1 + 2 + 3$, $10 = 1 + 2 + 3 + 4$ számokat a pitagoreusok *háromszög számoknak* nevezték, mert az összeadandóknak megfelelő számú pont szabályos háromszög alakban is elrendezhető. Bizonyítsa be az alábbi állításokat:
  - (a) Egy természetes szám pontosan akkor háromszögszám, ha $n(n + 1)/2$ alakú valamilyen $n \in \mathbf{N}$ -re (Pithagoras kb. i.e. 550).
  - (b) Egy $n \in \mathbf{N}$ pontosan akkor háromszögszám, ha $8n + 1$ négyzetszám (Plutarchos kb. i.sz. 100).
  - (c) Két egymás utáni háromszögszám összege teljes négyzet (Nikomachosz kb. i.sz. 100).
  - (d) Ha n háromszögszám, akkor $9n + 1$, $25n + 3$, $49n + 6$ is az (Euler 1775).
2. Ha t_n jelöli az n -edik háromszögszámot, akkor $t_n = \binom{n+1}{2}$, $n \geq 1$.
3. Igazolja Aryabhata (kb. i.sz. 500) formuláját

$$t_1 + t_2 + \dots + t_n = \frac{n(n+1)(n+2)}{6}.$$

[Használja az 1(c) feladat eredményét].

4. Maradékos osztás segítségével igazolja, hogy
  - (a) minden négyzetszám $3k$ vagy $3k + 1$ alakú;
  - (b) minden köbszám $9k$, $9k + 1$ vagy $9k + 8$ alakú;
  - (c) $3a^2 - 1$ sohasem négyzetszám;
  - (d) $n(n + 1)(2n + 1)/6$ mindig egész.
5. Igazolja, hogy ha egy egész szám egyidejűleg négyzetszám és köbszám, akkor $7k$ vagy $7k + 1$ alakú [pl. $64 = 8^2 = 4^3$].
6. Igazolja, hogy tetszőleges a , b ($b \neq 0$) egészekhez vannak olyan q , r egészek, hogy

$$a = bq + r \text{ valamint } -\frac{1}{2}|b| < r \leq \frac{1}{2}|b|,$$

s ezen q , r egyértelműen meghatározott.

7. Igazolja, hogy a

$$11, 111, 1111, 11111, \dots$$

sorozatban nincs négyzetszám.

[Vegyék észre, hogy $111 \dots 111 = 111 \dots 108 + 3 = 4k + 3$.]

8. Ha a páratlan, akkor $32|(a^2 + 3)(a^2 + 7)$.

9. Ha a és b közül legalább az egyik nemzéró, akkor $\text{ln.k.o.}(2a - 3b, 4a - 5b) | b$ és így $\text{ln.k.o.}(2a + 3, 4a + 5) \sim 1$.
10. Igazolja, hogy négy egymás utáni egész szám szorzata osztható 24-gyel, míg öté 120-szal.
11. Igazolja, hogy
- $6 | a(a^2 + 11)$ bármely $a \in \mathbf{Z}$ -re.
  - $24 | a(a^2 - 1)$ bármely páratlan $a \in \mathbf{Z}$ -re.
  - $8 | a^2 - b^2$ bármely páratlan $a, b \in \mathbf{Z}$ -re.
  - $24 | a^2 + 23$, ha $a \in \mathbf{Z}$, de $2, 3 \nmid a$.
  - $360 | a^2(a^2 - 1)(a^2 - 4)$ bármely $a \in \mathbf{Z}$ -re.
12. Fölhasználva, hogy $\mathbf{Z}$ főideálgyűrű igazolja a legnagyobb közös osztó alábbi tulajdonságait:
- Ha $\text{ln.k.o.}(a, b) \sim \text{ln.k.o.}(a, c) \sim 1$, akkor $\text{ln.k.o.}(a, bc) \sim 1$.
  - Ha $\text{ln.k.o.}(a, b) \sim 1$ és $c | a$, akkor $\text{ln.k.o.}(b, c) \sim 1$.
  - Ha $\text{ln.k.o.}(a, b) \sim 1$ és $c | a + b$, akkor $\text{ln.k.o.}(a, c) \sim \text{ln.k.o.}(b, c) \sim 1$.
13. Bizonyítsa be, hogy valahányszor $d | n$ mindannyiszor $2^d - 1 | 2^n - 1$.
14. Euklideszi algoritmussal igazolja, hogy $\text{ln.k.o.}(ka, kb) \sim k \cdot \text{ln.k.o.}(a, b)$.
15. Bizonyítsa be, hogy ha a, b relatív prím egészek, akkor $a + b$ és ab is azok.
16. Oldja meg az alábbi diophantoszi egyenleteket:
- $$14x + 35y = 93$$
- $$56x + 72y = 40$$
- $$221x + 35y = 11$$
- $$158x - 57y = 7$$
17. Ha a, b relatív prím egészek, akkor az $ax - by = c$ diophantoszi egyenletnek végtelen sok természetes szám tesz eleget. Igazolja.
18. Bizonyítsa be, hogy az $ax + by + cz = d$ diophantoszi egyenlet pontosan akkor oldható meg (az egész számok körében), ha $\text{ln.k.o.}(a, b, c) | d$.
19. Mr. Smith beváltott egy csekket készpénzre bankjában, s a pénztáros véletlenül fölcserélte a dollárok és a centek számát. Mr. Smith ezt csak azután vette észre, miután 68 centet elköltvén azt tapasztalta, hogy kétszer annyi pénze van, mint amennyi eredetileg a csekken szerepelt. Határozza meg azt a legkisebb összeget, amely szerepelhetett a csekken.
20. Fejtse meg az alábbi rejtvényeket:
- 100 véka gabonát osztunk szét 100 személy között úgy, hogy minden férfi 3, minden nő 2, s minden gyermek $1/2$ vékányit kap. Hány férfi, nő és gyermek volt? (yorki Alcuin kb. 775)

- (b) Volt 63 egyenlő rakás gyümölcs és még 7 db. Ezt 23 vándor között osztották szét egyenlő arányban. Hány gyümölcs volt egy-egy rakásban? (Mahavira kb. 850)
- 21.** Azt sejtik, hogy végtelen sok $n^2 - 2$ alakú prímszám van. Adjon meg öt ilyen prímszámot.
- 22.** Ellenpéldával cáfolja meg azon sejtést, hogy minden pozitív egész szám $p + a^2$ alakban írható, ahol p vagy prím, vagy 1, továbbá $a \in \mathbf{Z}$.
- 23.** Igazolja a következő állításokat:
- (a) Minden $3n + 1$ alakú prímszám $6m + 1$ alakú is.
- (b) Minden $3n + 2$ alakú egész számnak van ugyanilyen alakú prímosztója.
- 24.** Mutassa meg, hogy ha $p \geq 5$ prím, akkor $p^2 + 2$ összetett szám.
- 25.** Bizonyítsa be:
- (a) Minden $n^4 + 4$ alakú egész, ha $n > 1$ összetett szám.
- (b) Ha $n > 4$ összetett, akkor $n|(n-1)!$.
- (c) Minden $8^n + 1$ alakú egész összetett, ha $n > 1$.
- 26.** Adja meg $50!$ összes prímosztóját.
- 27.** Ha p és q olyan prímek, hogy $p \geq q \geq 5$, akkor $24|p^2 - q^2$. Igazolja.
- 28.** Ha $p \neq 5$ páratlan prím, akkor mutassa meg, hogy $p^2 - 1$ vagy $p^2 + 1$ osztható 10-zel.
- 29.** Mutassa meg, hogy ha $p \nmid n$ minden $p \leq \sqrt[3]{n}$, akkor n vagy prím vagy két prím szorzata. [Indirekt úton: tegye föl, hogy n legalább három prímszám szorzata.]
- 30.** Igazolja, hogy ha p_n az n -edik prímszám, akkor
- (a) $p_n > 2n - 1$ ha $n \geq 5$.
- (b) Egyetlen $P_n = p_1 p_2 \cdots p_n + 1$ sem teljes négyzet.
- (c) $\frac{1}{p_1} + \frac{1}{p_2} + \cdots + \frac{1}{p_n}$ sohasem egész.
- 31.** Adjon meg olyan a , b , n egészeket, hogy $a^2 \equiv b^2 \pmod{n}$ de $a \not\equiv b \pmod{n}$.
- 32.** Ha $a \equiv b \pmod{n}$, akkor $\ln.k.o.(a, n) \sim \ln.k.o.(b, n)$. Igazolja.
- 33.** (a) Milyen maradékot ad 2^{50} és $41^{65} 7 - tel$ osztva?
- (b) Mi lesz a maradék, ha

$$1^5 + 2^5 + 3^5 + \cdots + 99^5 + 100^5 - t$$

elosztjuk 4-gyel?

- 34.** Mutassa meg, hogy $39|53^{103} + 103^{53}$ és $7|111^{333} + 333^{111}$.
- 35.** Kongruenciákat használva igazolja a következő állításokat:
- (a) $7|5^{2n} + 3 \cdot 2^{5n-2}$;
- (b) $13|3^{n+2} + 4^{2n+1}$;
- (c) $27|2^{5n+1} + 5^{n+2}$;

(d) $43|6^{n+2} + 7^{2n+1}$.

36. Ha p olyan prímszám, hogy $n < p < 2n$, akkor

$$\binom{2n}{n} \equiv 0 \pmod{p}.$$

Igazolja.

37. Ha $a_1, a_2, \dots, a_n$ teljes maradékrendszer modulo n , továbbá $\text{ln.k.o.}(a, n) \sim 1$, akkor $aa_1, aa_2, \dots, aa_n$ is teljes maradékrendszer modulo n .

38. Bizonyítsa be az alábbi állításokat:

(a) Ha $\text{ln.k.o.}(a, n) \sim 1$, akkor a

$$c, c + a, c + 2a, c + 3a, \dots, c + (n - 1)a$$

egészek egy teljes maradékrendszert alkotnak modulo n .

(b) Bármely egymás utáni n egész szám teljes maradékrendszert alkot modulo n .

39. Mutassa meg, hogy ha $ab \equiv cd \pmod{n}$ és $b \equiv d \pmod{n}$ továbbá $\text{ln.k.o.}(b, d) \sim 1$, akkor $a \equiv c \pmod{n}$.

40. Igazolja következő állításokat:

(a) Tetszőleges a egészre a^2 utolsó jegye 0, 1, 4, 5, 6 vagy 9.

(b) Egy köbszám akármilyen jegyre végződik.

(c) Ha a egész, akkor a^4 utolsó jegye 0, 1, 5 vagy 6.

41. Adja meg 9^{9^9} utolsó két jegyét.

42. Modulo 9 vagy 11 kongruenciák segítségével keresse meg az alábbi számolásokban a hiányzó számjegyeket:

(a) $51840 \cdot 273581 = 1418243x040$;

(b) $2x99561 = (3(523 + x))^2$;

(c) $2784x = x \cdot 493$.

43. Milyen maradékot ad 4444^{4444} , ha elosztjuk 9-cel

44. Határozza meg 7^{999} utolsó három jegyét.

45. Jelölje t_n az n -edik háromszögszámot. Mutassa meg, hogy $t_{n+2k} \equiv t_n \pmod{k}$; s így t_n és t_{n+20} ugyanarra a jegyre végződik.

46. Adja meg azon $n > 1$ értékeket, amelyekre

$$1! + 2! + 3! + \dots + n!$$

teljes négyzet.

47. Adjon meg szabályt a 7, 11 és 13-mal való oszthatóságra. Megfogalmazható e ilyen szabály bármely p prímszámra?
48. *Palindromnak* nevezik az olyan számot, amely visszafelé olvasva is ugyanaz (például: 373, 521125). Bizonyítsa be, hogy minden páros sok jegyű palindrom osztható 11-gyel.
49. Oldja meg az alábbi lineáris kongruenciákat:
- (a) $25x \equiv 15 \pmod{29}$.
 (b) $5x \equiv 2 \pmod{26}$.
 (c) $6x \equiv 15 \pmod{21}$.
50. Kongruenciák segítségével oldja meg a következő diophantoszi egyenleteket:
- (a) $4x + 51y = 9$.
 (b) $5x - 53y = 17$.
51. Adja meg $3x - 7y \equiv 11 \pmod{13}$ összes megoldását.
52. Oldja meg az alábbi kongruencia-rendszereket:
- (a) $x \equiv 1 \pmod{3}$, $x \equiv 2 \pmod{5}$, $x \equiv 3 \pmod{7}$.
 (b) $x \equiv 5 \pmod{11}$, $x \equiv 14 \pmod{29}$, $x \equiv 15 \pmod{31}$.
 (c) $2x \equiv 1 \pmod{5}$, $3x \equiv 9 \pmod{6}$, $4x \equiv 1 \pmod{7}$, $5x \equiv 9 \pmod{11}$.
53. Ha egy kosár tojást 2, 3, 4, 5 vagy 6-osával ürítünk ki, rendre 1, 2, 3, 4, 5 tojás marad benne. Ha azonban 7-esével vesszük ki a tojásokat, akkor egy sem marad benne. Adja meg a kosárban levő tojások minimális számát. (Brahmagupta i.sz. VII.sz.)
54. Egy 17 tagú kalózcsoport egy zsák aranypénzt lopott. Amikor megpróbálták egyenlően elosztani azt tapasztalták, hogy három arany kimaradt. A kimaradt aranyak fölötti vitában egy kalózt megöltek. Ezután újraosztották egyenlő arányban a zsákmányt, s most 10 arany maradt ki. Az e fölötti vitában egy újabb kalózt öltek meg, s ezután már el tudták osztani a lopott aranyat úgy, hogy mindenki ugyanannyit kapott. Határozza meg a lopott aranypénzek minimális számát. (Ókori kínai probléma.)
55. Bizonyítsa be, hogy az

$$x \equiv a \pmod{n} \quad x \equiv b \pmod{m}$$

kongruencia-rendszer pontosan akkor oldható meg, ha $\text{ln.k.o.}(n, m) \mid a - b$; és amennyiben megoldható, az $\text{mod}(\text{lk.k.t.}(n, m))$ kongruencia erejéig egyértelmű.

56. Igazolja, hogy $18^6 \equiv 1 \pmod{7^k}$ $k = 1, 2, 3 - ra$.
57. (a) Mutassa meg, hogy $a^{12} \equiv 1 \pmod{35}$, ha $\text{ln.k.o.}(a, 35) \sim 1$.
 (b) Ha $\text{ln.k.o.}(a, 42) \sim 1$, akkor $168 \mid a^6 - 1$. Igazolja.
58. Bizonyítsa be, hogy végtelen sok olyan n összetett szám van, amelyre $a^{n-1} \equiv a \pmod{n}$. [Mi a helyzet, ha $n = 2p$ valamilyen p páratlan prímre?]

59. Legyen a olyan egész, amelyre $ln.k.o.(a, 30) \sim 1$. Mutassa meg, hogy $60|a^4 + 59$.
60. (a) Fermat tétele segítségével határozza meg 3^{100} utolsó jegyét.
 (b) Igazolja, hogy bármely a egészre a^5 és a utolsó jegye megegyezik.
61. Ha $7 \nmid a$, akkor vagy $7|a^3 + 1$ vagy $7|a^3 - 1$.
62. A Halley üstökös három legutóbbi megjelenése 1835, 1910 és 1986-ban volt, legközelebb 2061-ben lesz látható. Igazolja, hogy

$$1835^{1910} + 1986^{2061} \equiv 0 \pmod{7}.$$

63. A Fermat tétel alapján mutassa meg, hogy
 (a) ha p prím és $ln.k.o.(a, p) \sim 1$, akkor $x \equiv a^{p-2}b \pmod{p}$ megoldása az $ax \equiv b \pmod{p}$ lineáris kongruenciának.
 (b) Az előző feladat alapján oldja meg a következő lineáris kongruenciákat:

$$2x \equiv 1 \pmod{31}, \quad 6x \equiv 5 \pmod{11} \quad \text{és} \quad 3x \equiv 17 \pmod{29}.$$

64. Föltéve, hogy a és b olyan egészek, amelyek nem oszthatók a p prímszámmal igazolja, hogy
 (a) $a^p \equiv b^p \pmod{p}$, ha $a \equiv b \pmod{p}$.
 (b) $a^p \equiv b^p \pmod{p^2}$, ha $a^p \equiv b^p \pmod{p}$.
65. Legyen p páratlan prím, valamint $1 \leq k \leq p - 1$. Igazolja, hogy

$$\binom{p-1}{k} \equiv (-1)^k \pmod{p}.$$

66. Tegyük föl, hogy p és q különböző páratlan prímelek, továbbá $p-1|q-1$. Mutassa meg, hogy valahányszor $ln.k.o.(a, pq) \sim 1$, mindannyiszor $a^{q-1} \equiv 1 \pmod{pq}$.
67. Legyenek p és q különböző prímelek. Igazolja, hogy

$$p^{q-1} + q^{p-1} \equiv 1 \pmod{pq}.$$

68. Ha $M_p = 2^p - 1$ összetett, ahol p prím, akkor M_p pszeudoprím. Igazolja.
69. Mutassa meg, hogy az alábbi számok mindegyike abszolút pszeudoprím:
 (a) $1387 = 19 \cdot 73$,
 (b) $2821 = 7 \cdot 13 \cdot 31$,
 (c) $1905 = 3 \cdot 5 \cdot 127$.
70. Igazolja, hogy 341 pszeudoprím, de nem abszolút pszeudoprím fölhasználva, hogy $11^{341} \not\equiv 11 \pmod{341}$. [Vegyük észre, hogy $31 \nmid 11^{34} - 11$.]

71. Ha $n = 2p$, ahol p páratlan prím, akkor $a^{n-1} \equiv a \pmod{n}$ bármely a egészre. Igazolja.

72. Mutassa meg, hogy minden

$$n = (6k + 1)(12k + 1)(18k + 1)$$

alaku egész abszolút pszeudoprím, ha mindhárom faktor prím; s így $1729 = 7 \cdot 13 \cdot 19$ egy abszolút pszeudoprím.

73. Wilson-tétele alapján adja meg, hogy

(a) milyen maradékot ad $15!$, ha 17-tel osztjuk;

(b) milyen maradékot ad $2(26!)$, ha 29-cel osztjuk.

74. Döntse el annak alapján, hogy a $16! \equiv -1 \pmod{17}$ teljesül vagy nem, hogy 17 prímszám-e.

75. Rendezze el a $2, 3, 4, \dots, 21$ egészeket a, b párokba úgy, hogy $ab \equiv 1 \pmod{23}$.

76. Legyen $n > 1$ egész.

(a) Bizonyítsa be, hogy n akkor és csak akkor prím, ha $(n-2)! \equiv 1 \pmod{n}$.

(b) $(n-1)! \equiv 0 \pmod{n}$ valahányszor n összetett és $n \neq 4$.

77. Legyen p egy prímszám. Mutassa meg, hogy

$$(p-1)! \equiv p-1 \pmod{1+2+3+\dots+(p-1)}.$$

78. Keressen két olyan $p \leq 13$ prímszámot amelyre fönnáll a $(p-1)! \equiv -1 \pmod{p^2}$ kongruencia.

79. Wilson-tétele segítségével igazolja, hogy

$$1^2 \cdot 3^2 \cdot 5^2 \cdot \dots \cdot (p-2)^2 \equiv (-1)^{\frac{p+1}{2}} \pmod{p}.$$

teljesül minden páratlan p prímre.

80. Igazolja az alábbi állításokat:

(a) Ha $p = 4k + 3$ prím akkor

$$\left(\frac{p-1}{2}\right)! \equiv 1 \pmod{p} \text{ vagy } \left(\frac{p-1}{2}\right)! \equiv -1 \pmod{p};$$

és így $((p-1)/2)!$ megoldása az $x^2 \equiv 1 \pmod{p}$ kongruenciának.

(b) Az (a) rész fölhasználásával mutassa meg, hogy ha $p = 4k + 3$ prím, akkor az összes p -nél kisebb páros szám szorzata kongruens ± 1 -gyel modulo p . [Fermat-tétele alapján $2^{(p-1)/2} \equiv \pm 1 \pmod{p}$].

81. Bizonyítsa be, hogy az $n^2 + 1$ alakú egészek páratlan prímosztói $4k + 1$ alakúak. [Mikor oldható meg az $x^2 \equiv -1 \pmod{p}$ kongruencia?]
82. Ha p és $p + 2$ ikerprímek, akkor

$$4((p - 1)! + 1) + p \equiv 0 \pmod{p(p + 2)}.$$

Igazolja.

83. Keresse meg a 2, 3 és 5 multiplikatív rendjét: (a) modulo 17, (b) modulo 19, (c) modulo 23.
84. Igazolja az alábbi állításokat:
- (a) Ha a rendje modulo p $2k$, ahol p páratlan prím, akkor $a^k \equiv -1 \pmod{p}$.
  - (b) Ha a rendje modulo n $n - 1$, akkor n prímszám.
85. Legyen p páratlan prím, az a egész rendje modulo p pedig 3. Bizonyítsa be, hogy $a + 1$ rendje modulo p szükségképp 6. [$a^2 + a + 1 \equiv 0 \pmod{p}$ alapján $(a + 1)^2 \equiv a \pmod{p}$ és $(a + 1)^3 \equiv -1 \pmod{p}$]
86. Igazolja a következő állításokat:
- (a) Az $n^2 + 1$ minden páratlan prímosztója $4k + 1$ alakú. [$n^2 \equiv -1 \pmod{p}$ ekkor, így $4 \mid \varphi(p)$]
  - (b) $n^4 + 1$ páratlan prímosztói $8k + 1$ alakúak.
  - (c) Az $n^2 + n + 1$ alakú egészek minden 3-tól különböző páratlan prímosztója $6k + 1$ alakú.
87. Mutassa meg, hogy végtelen sok $4k + 1$, $6k + 1$, $8k + 1$ alakú prímszám van. [pl. ha $p_1, p_2, \dots, p_r$ az összes $4k + 1$ alakú prím, akkor alkalmazza az előző állítást $(2p_1 p_2 \cdot \dots \cdot p_r)^2 + 1$ -re.]
88. Igazolja, hogy a 2 primitív gyök modulo 19, de modulo 17 már nem.
89. Legyen p egy páratlan prímszám. Mutassa meg, hogy
- (a) az $x^2 \equiv 1 \pmod{p}$ kongruencia összes inkongruens megoldásai 1 és $p - 1$.
  - (b) az $x^{p-2} + \dots + x^2 + x + 1 \equiv 0 \pmod{p}$ kongruenciának pontosan $p - 2$ inkongruens megoldása van, s ezek a $2, 3, \dots, p - 1$ egészek.
90. Tegyük föl, hogy r primitív gyök modulo p . Igazolja, hogy
- (a) az $r^{(p-1)/2} \equiv -1 \pmod{p}$ kongruencia fõnnáll.
  - (b) ha r' szintén egy primitív gyök modulo p , akkor rr' már nem primitív gyök.
  - (c) ha r' olyan egész, hogy $rr' \equiv 1 \pmod{p}$, akkor r' primitív gyök modulo p .
91. Legyen p páratlan prím és r egy primitív gyök modulo p . Bizonyítsa be, hogy
- (a) ha $p \equiv 1 \pmod{4}$, akkor $-r$ is egy primitív gyök.
  - (b) ha $p \equiv 3 \pmod{4}$, akkor $-r$ rendje modulo p $(p - 1)/2$.

- 92.** Igazolja az alábbi állításokat:
- Ha n páratlan egész, akkor $\varphi(2n) = \varphi(n)$.
  - Ha n egy páros egész, akkor $\varphi(2n) = 2\varphi(n)$.
  - $\varphi(3n) = 3\varphi(n)$ akkor és csak akkor, ha $3|n$.
  - $\varphi(3n) = 2\varphi(n)$ pontosan akkor, ha $3 \nmid n$.
- 93.** Igazolja, hogy a $\varphi(n) = \varphi(n+2)$ egyenlőség teljesül $n = 2(2p-1)$ -re, valahányszor p és $2p-1$ prímszám.
- 94.** Mutassa meg, hogy
- tetszőleges pozitív egész n -re $\frac{1}{2}\sqrt{n} \leq \varphi(n) \leq n$. [Ha $n = 2^{k_0} p_1^{k_1} \cdot \dots \cdot p_r^{k_r}$, akkor $\varphi(n) = 2^{k_0-1} p_1^{k_1-1} \cdot \dots \cdot p_r^{k_r-1} (p_1-1) \cdot \dots \cdot (p_r-1)$ és használja a $p-1 > \sqrt{p}$, valamint a $k - \frac{1}{2} \geq \frac{k}{2}$ egyenlőtlenségeket.]
  - ha az $n > 1$ egésznek r különböző prímfaktora van, akkor $\varphi(n) \geq \frac{n}{2^r}$.
- 95.** Bizonyítsa be, hogy ha n -nek r különböző páratlan prímfaktora van, akkor $2^r | \varphi(n)$.
- 96.** Ha minden olyan prím amely osztója n -nek az m -nek is osztója, akkor $\varphi(nm) = n\varphi(m)$, speciálisan, $\varphi(n^2) = n\varphi(n)$. Igazolja.
- 97.** Mutassa meg, hogy $n \geq 1$ esetén $\tau(n) \leq 2\sqrt{n}$.
- 98.** Bizonyítsa be, hogy
- $\tau(n)$ pontosan akkor páratlan, ha n teljes négyzet.
  - $\sigma(n)$ pontosan akkor páratlan, ha n teljes négyzet, vagy egy teljes négyzet kétszerese.
- 99.** Mutassa meg, hogy bármely pozitív egész n -re $\sum_{d|n} \frac{1}{d} = \frac{\sigma(n)}{n}$.
- 100.** Legyen n négyzetmentes szám. Mutassa meg, hogy $\tau(n) = 2^r$, ahol r az n különböző prímtényezői száma.
- 101.** Legyen $n = p_1^{k_1} p_2^{k_2} \cdot \dots \cdot p_r^{k_r}$, ahol $p_i \neq p_j$, ha $i \neq j$. Igazolja, hogy

$$1 > \frac{n}{\sigma(n)} > \left(1 - \frac{1}{p_1}\right) \left(1 - \frac{1}{p_2}\right) \cdot \dots \cdot \left(1 - \frac{1}{p_r}\right).$$

- 102.** Legyen $k > 1$ egész. Mutassa meg, hogy végtelen sok olyan $n \in \mathbf{N}$ van amelyre $\tau(n) = k$, de csak véges sok olyan, amelyre $\sigma(n) = k$.
- 103.** Bizonyítsa be, hogy ha n és $n+2$ prímelek, akkor $\sigma(n+2) = \sigma(n) + 2$ és ez igaz $n = 434$ és 8575 -re is.
- 104.** Legyen $n \in \mathbf{N}$. Mutassa meg, hogy

$$\sum_{d|n} \tau(d)^3 = \left(\sum_{d|n} \tau(d) \right)^2$$

[Vegye észre, hogy az egyenlőség mindkét oldalán multiplikatív függvény szerepel.]

- 105.** Legyen x, y, z egy primitív pithagoraszi számhármast. Bizonyítsa be, hogy $x + y$ és $x - y$ 1 vagy 7-tel kongruensek modulo 8.
- 106.** Igazolja, hogy bármely x, y, z primitív pithagoraszi számhármásra $12|xy$ és $60|xyz$.
- 107.** Határozza meg az összes olyan pithagoraszi számhármast, amely
- (a) három egymás utáni egész szám.
  - (b) elemei számtani sorozatot alkotnak.
- 108.** Mutassa meg, hogy ha x, y, z olyan pithagoraszi számhármast amelyben $z - y = 2$,

$$x = 2t, \quad y = t^2 - 1, \quad z = t^2 + 1$$

valamilyen $t > 1$ egészre.

- 109.** Legyen $n \in \mathbf{N}$. Bizonyítsa be, hogy van olyan pithagoraszi számhármast, hogy az általa meghatározott háromszög beírt körének sugara n .
- 110.** Mutassa meg, hogy végtelen sok olyan pithagoraszi számhármast van, amelyben az első két szám egymás utáni egész. [Ha $x, x + 1, z$ pithagoraszi akkor $3x + 2z + 1, \dots$ is az.]
- 111.** Végtelen sok olyan pithagoraszi számhármast van, amelyben két egymás utáni háromszögszám szerepel. [Ha $x, x + 1, z$ pithagoraszi számhármast, akkor tekintse a t_{2x} -szel kezdődő hármast.]
- 112.** Oldja meg az alábbi kongruenciákat:
- (a) $3x^2 + 5x - 2 \equiv 0 \pmod{12}$
  - (b) $14x^6 - 18x^5 + 31 \equiv 0 \pmod{63}$
  - (c) $x^2 + 33x + 18 \equiv 0 \pmod{49}$
  - (d) $x^3 + 2x^2 + 28 \equiv 0 \pmod{27}$
  - (e) $x^{19} + 2x + 1 \equiv 0 \pmod{38}$
  - (f) $x^{99} - 1 \equiv 0 \pmod{8}$